

ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ - ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, 1912

1821	1830	1912-13	1914-18	2012
Επανάσταση Ελλήνων κατά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας	Η Ελλάδα ανεξάρτητο κράτος (Πελοπόννησος, Στερεά Ελλάδα, Κυκλάδες, Σποράδες)	Βαλκανικοί Πόλεμοι - Απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης	Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος	

Το 1912 ξέσπασε ο Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος, στον οποίο η Βουλγαρία, η Σερβία, η Ελλάδα και το Μαυροβούνιο συμμαχήσαν εναντίον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, η οποία κατέρρεε. Η απελευθέρωση της πόλης, από σύμπτωση, συνέπεσε με τη μέρα της γιορτής του Αγίου Δημητρίου. Ήταν 26 Οκτωβρίου του 1912, όταν ο διοικητής της Θεσσαλονίκης υπέγραψε το πρωτόκολλο παράδοσης της πόλης.

Το επόμενο πρωί απόσπασμα ευζώνων και τμήμα ιππικού μπήκε στην πόλη. Στις 29 Οκτωβρίου έφθασε στην πόλη και ο βασιλιάς Γεώργιος Α΄.

Παρατηρήστε τους τρεις πίνακες (χρωμολιθογραφίες) και καταγράψτε:

1ος πίνακας

1. Ποιο ιστορικό γεγονός απεικονίζεται στον πίνακα;

.....

.....

.....

2. Ποια είναι τα κύρια πρόσωπα που απεικονίζονται;

.....

.....

3. Πού διαδραματίζεται το γεγονός;

.....

.....

2ος Πίνακας

1. Ποιο ιστορικό γεγονός απεικονίζεται στον πίνακα;

.....

.....

.....

2. Ποια ιστορικά πρόσωπα απεικονίζονται;

.....

.....

3ος Πίνακας

1. Ποιο ιστορικό γεγονός απεικονίζεται;

.....

.....

2. Πότε έγινε το γεγονός που απεικονίζεται;

.....

Ζωγραφίστε κάτι που σας έκανε εντύπωση από τα εκθέματα που παρατηρήσατε.

Άνθρωποι της Θεσσαλονίκης

1821	1830	1912-13	1914-18	2012
Επανάσταση Ελλήνων κατά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας	Η Ελλάδα ανεξάρτητο κράτος (Πελοπόννησος, Στερεά Ελλάδα, Κυκλάδες, Σποράδες)	Βαλκανικοί Πόλεμοι - Απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης (1912)	Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος	

Για πολλούς αιώνες η Θεσσαλονίκη ήταν ένα **πραγματικό σταυροδρόμι πολιτισμών**, μια «διεθνής πόλη». Με άλλα λόγια, σ' αυτήν ζούσαν άνθρωποι που είχαν διαφορετικό θρήσκευμα και διαφορετική γλώσσα.

Αυτό ίσχυε και την εποχή των Βαλκανικών Πολέμων και του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου.

1. Βρείτε στην έκθεση τα σχέδια που απεικονίζουν ανθρώπους της πόλης και εντοπίστε τα νούμερα 2, 4, 5 και 6. Δείτε και τις παρακάτω φωτογραφίες. α. Παρατηρήστε τα ρούχα των ανθρώπων. β. Γράψτε το θρήσκευμά τους ή την καταγωγή τους.

φωτ. α: Σκηνή από καταυλισμό Τσιγγάνων

φωτ. β: Εβραίες της πόλης

2:.....

4:.....

5:.....

6:.....

φωτ. α:.....

φωτ. β:.....

Με βάση την απογραφή του πληθυσμού που έγινε το 1913, η Θεσσαλονίκη είχε περίπου 158.000 κατοίκους. Περισσότεροι ήταν οι **Εβραίοι**, ακολουθούσαν οι **Μουσουλμάνοι** ενώ οι **Έλληνες** αντιπροσώπευαν μόνο το $\frac{1}{4}$ του πληθυσμού.

Οι Εβραίοι της Θεσσαλονίκης μιλούσαν κυρίως **ισπανικά**, καθώς εγκαταστάθηκαν εδώ διωγμένοι από την Ισπανία και την Πορτογαλία τον 15^ο αιώνα.

2. Βρείτε την ενότητα των 3 φωτογραφιών που δείχνουν σκηνές από την καθημερινή ζωή των κατοίκων της πόλης (στον τοίχο, απέναντι από τα 4 ξίφη).

α. Περιγράψτε τα ρούχα των ανθρώπων και γράψτε σε ποιο μέρος βρίσκονται σε κάθε φωτογραφία.

1^η .....

.....

2^η .....

.....

3^η .....

.....

3. Βρείτε τη βιτρίνα με τις εφημερίδες και εντοπίστε 3 εφημερίδες γραμμένες σε διαφορετικές γλώσσες. Τι συμπεραίνετε για τον πληθυσμό της πόλης;

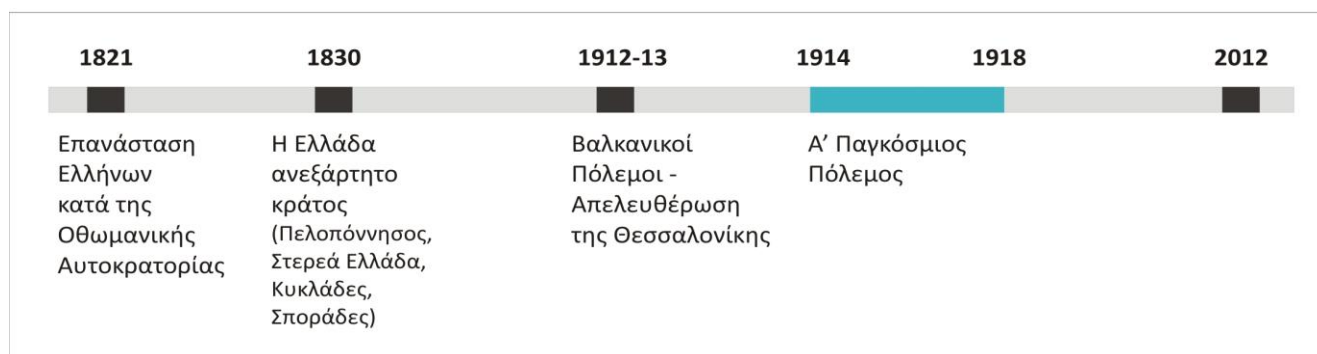
.....

.....

4. Τα σχέδια που παρατηρήσατε στην αρχή έχουν δημιουργηθεί από έναν ξένο επισκέπτη της Θεσσαλονίκης. Οι φωτογραφίες τραβήχτηκαν κι αυτές από ξένους στρατιώτες που βρίσκονταν εκείνη την εποχή στην πόλη, με θέματα που τους έκαναν εντύπωση ή που τα θεωρούσαν σημαντικά.

Με βάση όσα είδατε, τι θα ζωγραφίζατε εσείς ως επισκέπτες στη Θεσσαλονίκη της εποχής εκείνης;

Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος

Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος ξεκίνησε τον **Ιούνιο του 1914** και κράτησε ως τον **Νοέμβριο του 1918**. Στον πόλεμο συμμαχσαν οι Άγγλοι, οι Γάλλοι και οι Ρώσοι εναντίον των Γερμανών και των Αυστριακών.

Η Ελλάδα, διχασμένη, μην ξέροντας με ποιο μέρος να πάει, έμεινε **ουδέτερη ως το 1917**. Ωστόσο στο διάστημα αυτό συνέβησαν σε ελληνικό έδαφος γεγονότα που συνδέονταν με τον Πόλεμο, καθώς οι αντίπαλοι προσπαθούσαν να την κάνουν να ταχθεί με τη μια ή την άλλη πλευρά. Έτσι, από το 1915 στρατοπεδεύει στη Θεσσαλονίκη μεγάλος αριθμός Γάλλων και Άγγλων στρατιωτών, η λεγόμενη "**Στρατιά της Ανατολής**".

Το 1917 η Ελλάδα μπαίνει στον πόλεμο με το μέρος των Άγγλων, Γάλλων και Ρώσων και με πρωθυπουργό τον Ελευθέριο Βενιζέλο.

1. Αναζητήστε στην έκθεση 3 αντικείμενα που να ανήκουν σε Γάλλους και 3 αντικείμενα που να ανήκουν σε Άγγλους στρατιώτες και συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΣΕ ΠΟΙΟΝ ΑΝΗΚΕ
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		

Η μεγάλη πυρκαγιά της Θεσσαλονίκης το 1917

Η πυρκαγιά ξέσπασε κατά τη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, τον Αύγουστο του 1917, **από απλή απροσεξία**. Ένα σαββατιάτικο απόγευμα, γύρω στις 3.30 μ.μ, μια νοικοκυρά, κάτοικος προσφυγικού σπιτιού στην οδό Ολυμπιάδος αρ. 3, τηγάνιζε μελιτζάνες με βούτυρο. Σπίθες πετάχτηκαν από το τηγάνι σε σωρούς ξερών χόρτων που έπιασαν αμέσως φωτιά. Η πυρκαγιά κράτησε 32 ώρες και σβήστηκε την επόμενη μέρα γύρω στις 11.30 το βράδυ, **έχοντας καταστρέψει μεγάλο μέρος του σημερινού κέντρου της πόλης**.

Ένας από τους κύριους λόγους εξάπλωσης της φωτιάς ήταν οι ισχυροί άνεμοι (Βαρδάρης) που φυσούσαν την ημέρα εκείνη. Επιπλέον λόγοι ήταν η έλλειψη νερού λόγω καλοκαιριού, η αδράνεια της πυροσβεστικής υπηρεσίας.

Τελικά η συμβολή της Στρατιά της Ανατολής ήταν πολύ σημαντική στην κατάσβεση της πυρκαγιάς.

Αν και η καταστροφή από την πυρκαγιά ήταν τεράστια, περιορίστηκε **μόνο σε υλικές ζημιές, αφήνοντας άστεγους περίπου τους μισούς κατοίκους της πόλης**.

2. Με βάση το παραπάνω κείμενο και τις φωτογραφίες της έκθεσης γράψτε τους λόγους για τους οποίους πιστεύετε ότι ήταν δύσκολη η κατάσβεση της πυρκαγιάς.

- α.....
- β.....
- γ.....
- δ.....

3. Ζωγραφίστε κάτι που σας έκανε εντύπωση από αυτά που μελετήσατε.

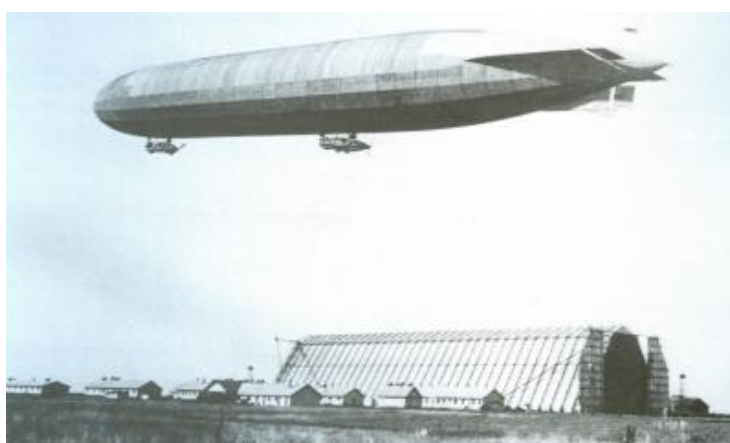
Α΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1914-1918) - ΖΕΠΠΕΛΙΝ

1821	1830	1912-13	1914	1918	2012
Επανάσταση Ελλήνων κατά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας	Η Ελλάδα ανεξάρτητο κράτος (Πελοπόννησος, Στερεά Ελλάδα, Κυκλάδες, Σποράδες)	Βαλκανικοί Πόλεμοι - Απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης	Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος		

Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος ξεκίνησε τον **Ιούνιο του 1914** και κράτησε ως το **Νοέμβριο του 1918**. Στον πόλεμο συμάχησαν οι Άγγλοι, οι Γάλλοι και οι Ρώσοι εναντίον των Γερμανών και των Αυστριακών, στο πλευρό των οποίων πολέμησαν επίσης οι Οθωμανοί και οι Βούλγαροι.

Η Ελλάδα, διχασμένη, μην ξέροντας με ποιο μέρος να πάει, έμεινε **ουδέτερη ως το 1917**. Ωστόσο στο διάστημα αυτό συνέβησαν σε ελληνικό έδαφος γεγονότα που συνδέονταν με τον Πόλεμο, καθώς οι αντίπαλοι προσπαθούσαν να την κάνουν να ταχθεί με τη μια ή την άλλη πλευρά. Έτσι, από το 1915 στρατοπεδεύει στη Θεσσαλονίκη μεγάλος αριθμός Γάλλων και Άγγλων στρατιωτών («Στρατιά της Ανατολής»). Αντίστοιχα το **1916** οι Γερμανοί πέταξαν πάνω από τη Θεσσαλονίκη με ένα **ζέππελιν (αερόπλοιο)** και την βομβάρδισαν, προξενώντας ευτυχώς μόνον υλικές ζημιές. Το ζέππελιν τελικά το χτύπησαν και το έριξαν οι σύμμαχοι δυτικά της Θεσσαλονίκης (Καλοχώρι).

Το 1917 η Ελλάδα μπαίνει στον πόλεμο με το μέρος των Άγγλων, Γάλλων και Ρώσων και με πρωθυπουργό τον Ελευθέριο Βενιζέλο.

1. Προσθέστε στη χρονογραμμή τις χρονολογίες: α) του βομβαρδισμού της πόλης από το ζέππελιν, β) της εισόδου της Ελλάδας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

2. Παρατηρήστε το ιπτάμενο ζέππελιν στην παραπάνω φωτογραφία. Τα ζέππελιν μπορούσαν να ανυψωθούν και να πετάξουν χάρη στα ελαφριά υλικά τους αλλά και επειδή το εσωτερικό τους ήταν γεμάτο υδρογόνο, αέριο που έχει μικρότερη πυκνότητα από τον αέρα.

Με τι μοιάζει το ζέππελιν;

.....

3. Βρείτε και παρατηρήστε τις φωτογραφίες του κατεστραμμένου ζέππελιν μετά την πτώση του.

Ποια νομίζετε ότι ήταν τα δυο βασικά υλικά κατασκευής του;

.....

4. Βρείτε τις φωτογραφίες που δείχνουν:

α. τον εντοπισμό των συντριμιών του ζέππελιν από τους συμμάχους:

.....

β. την έκθεσή του στη συνέχεια στο κέντρο της πόλης:

.....

Πού εκτέθηκε;

.....

Για ποιο λόγο πιστεύετε ότι αποφάσισαν να το εκθέσουν;

.....

.....

5. Βρείτε και περιγράψτε δύο αναμνηστικά που φτιάχτηκαν από τον σκελετό του ζέππελιν.

.....

.....

.....

6. Ζωγραφίστε ένα αναμνηστικό που θα φτιάχνατε εσείς από τον σκελετό του ζέππελιν.